

Protocol

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Meldcode met afwegingskader

Thuis Op Straat Rotterdam

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk
geweld en kindermishandeling

Protocol Huiselijk geweld en kindermishandeling

Stappenplan voor medewerkers, vrijwilligers, stagiairs en jongerenbijbaners van Thuis Op Straat.

Patricia van Veen
Thuis Op Straat (TOS)
patricia.vanveen@thuisopstraat.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	04
1. Wie en wat?	05
2. Verbeterde meldcode met afwegingskader	06
2.1 <i>Stappenplan TOS-medewerker / beroepskracht</i>	09
2.2 <i>Stappenplan stagiair / jongerenbijbaner / vrijwilliger</i>	10
2.3 <i>Omschrijving van het stappenplan</i>	11
3. Wettelijke verplichtingen	12
4. Aandachtsfunctionaris per gebied en belangrijke telefoonnummers	16
5. Borging	18
<u>Bijlage(n)</u>	19
Bijlage 1. Definitie Huiselijk Geweld	20
Bijlage 2. Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure	21
Bijlage 3. Voorbeeld afwegingskader	24
Bijlage 4. Verhelderingvragen bij zorg	25
Bijlage 5. Signalenlijst kindermishandeling	26
Bijlage 6. Signalenlijst KM – volwassene	27
Bijlage 7. Kindcheck	28
Bijlage 8. Kwalitatieve gesprekstips voor een gesprek met een kind	30
Bijlage 9. Belangrijke bronnen	32

Inleiding

Thuis Op Straat (TOS) is een krachtige en slagvaardige organisatie die zich blijft inzetten voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen, tieners en jongeren. Of zoals de missie luidt:

'TOS helpt jeugdigen opgroeien tot aanspreekbare, weerbare en zelfredzame burgers, die een volwaardige plaats in de samenleving innemen. TOS gaat uit van de eigen kracht van jeugdigen en stelt hen in staat hun talenten en mogelijkheden te ontdekken, te ontwikkelen en in te zetten voor zichzelf en voor anderen.'

Door middel van activerend aanbod waarbij aandacht, aanmoedigen en aanspreken centraal staat wil TOS een anker zijn voor de jeugd, door op hetzelfde plein of in dezelfde buurt drie tot vier keer per week sport- en spelactiviteiten te organiseren voor kinderen, tieners en jongeren. Dit door de inzet van vaste medewerkers die dienen als aanspreekpunt voor de buurt.

De activiteiten die TOS, zichtbaar en herkenbaar, aanbiedt op de pleinen zijn geen doel op zich, maar een middel om te komen tot een prettigere en veiligere sfeer in de buurt en een middel om in contact te komen met jeugdigen en hun ouders.

Protocol Huiselijk geweld en kindermishandeling:

Huiselijk geweld en kindermishandeling¹ zijn een hardnekkig en niet altijd zichtbaar probleem. In Nederland zijn naar schatting jaarlijks 200.000 volwassenen en 119.000 kinderen slachtoffer.

Om te zorgen voor veiligheid en de juiste hulp is het belangrijk dat signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling goed in beeld zijn bij de mensen die hier in hun werk zicht op hebben. (Bron: www.rijksoverheid.nl)

In dit protocol is een stappenplan opgezet voor de medewerkers, stagiairs, vrijwilligers en jongerenbijbaners van TOS. Dit protocol beschrijft welke te nemen stappen van je worden verwacht, bij het (vroeg)signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Mocht je naar aanleiding van dit protocol vragen hebben, kan je contact opnemen met de aandachtfunctionaris in jou gebied. (zie hoofdstuk 'Aandachtsfunctionaris per gebied en belangrijke telefoonnummers' pag.14)

DOWNLOAD DE MELDCODE-APP!

De Meldcode App helpt professionals in te grijpen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De App behandelt de 5 stappen van de meldcode en biedt de mogelijkheid direct met de juiste instanties in contact te treden.

---

¹ Definitie Huiselijk Geweld, zie bijlage 1 (Bron: www.rijksoverheid.nl / Protocol Huiselijk geweld en kindermishandeling Thuis Op Straat Rotterdam

1. Wie en wat?

Het kunnen signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling is een belangrijke competentie waarover iedere beroepskracht dient te beschikken. Het bestrijden van huiselijk geweld is één van de prioriteiten.

In 2012 is de algemene meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling ingevoerd en eind 2016 verwerkt in het format van het Landelijke Vakgroep Aandachtfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK).

Wie moet de meldcode hanteren:

In de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is vastgelegd dat elke organisatie die werkt met kinderen en volwassenen moet werken met een meldcode.

De wet geldt voor de onderstaande sectoren. Binnen deze sectoren ben je als professional *verplicht* de stappen van de meldcode te volgen, bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Gezondheidszorg: bijv. artsen, verpleegkundigen, verloskundigen, tandartsen, fysiotherapeuten, kraamzorg en geestelijke gezondheidszorg psychologen;

Onderwijs: bijv. onderwijspersoneel, en leerplichtambtenaren;

Welzijn / maatschappelijke ondersteuning: bijv. algemeen maatschappelijk werkers, (thuis) zorgmedewerkers, jeugd- en jongerenwerkers welzijnswerkers;

Jeugdzorg: bijv. medewerkers Bureau Jeugdzorg, gedragswetenschappers en medewerkers van zorgaanbieders;

Kinderopvang: bijv. personeel kinderdagverblijf en gastouders

Justitie: bijv. reclasseringswerkers en groeps werkers van de justitiële jeugdinrichtingen.

Wat wordt er van je verwacht:

Bij vermoedens van HG/KM ben je verplicht de stappen van de meldcode te doorlopen. In hoofdstuk 2 kan je het stappenplan voor de professional én het stappenplan voor de stagiair / vrijwilliger / bijbaner terugvinden. Mocht je naar aanleiding van dit stappenplan vragen hebben, kan je contact opnemen met de 'aandachtsfunctionaris' binnen jou gebied. (zie hoofdstuk 'Aandachtsfunctionaris per gebied en belangrijke telefoonnummers'). Het is van groot belang dat je alle genomen stappen vermeld in ons registratiesysteem "Regipro". (dossier client)

2. Verbeterde Meldcode met afwegingskader

Er zijn 5 stappen in de meldcode. In de eerste drie stappen breng je signalen zorgvuldig in kaart, overleg je met een deskundige collega en spreek je met de betrokkenen over de zorgen die je hebt. In stap 4 weeg je al deze informatie af. Als je zorgen zijn weggenomen, sluit je de meldcode. Heb je nog steeds een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld, dan neem je in stap 5 een beslissing over melden en hulpverlening. (zie 2.2 / 2.3)

Afwegingskader

In de verbeterde meldcode wordt gebruik gemaakt van een *afwegingskader*. Dit afwegingskader beschrijft wanneer een melding noodzakelijk is en hoe goede hulp eruit ziet. Nieuw in dit afwegingskader is, dat je vermoedens van acute of structurele onveiligheid en bij disclosure **altijd meldt bij Veilig Thuis**. Bijvoorbeeld geweld met wapengebruik of ernstige letsels. Of voortdurende onveiligheid voor kinderen bij ernstige verslavingsproblematiek van hun vader of moeder. Volgens het afwegingskader meld je je vermoedens van onveiligheid ook als je zelf geen hulp kunt bieden of organiseren. Bijvoorbeeld omdat hulp verlenen niet je vak is. Of omdat de betrokkenen geen hulp accepteren. En je meldt wanneer het onveilig blijft, ook al is er hulp ingezet.

Zoals hierboven omschreven, moet de beroepskracht **altijd melden** bij Veilig Thuis, bij:

1. Acute onveiligheid
2. Structurele onveiligheid
3. Disclosure (dit wil zeggen: kind/volwassene **geeft zelf aan** slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing).

Acute onveiligheid: Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, zijn / haar veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure²: Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers

² * Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in bijlage 2

dienen ook bij *Veilig Thuis* gemeld te worden. Dit noemen we *onthulling*. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij <i>Veilig Thuis</i> in de volgende situaties:	
1.	In ALLE gevallen van <i>acute onveiligheid</i> en/of <i>structurele onveiligheid</i> en <i>disclosure</i> .
2.	In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3.	Wanneer een beroepskracht hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Vijf afwegingsvragen in stap 4 van de Meldcode

Indien er sprake is van 'weet het niet', ga je uit van 'Nee'.

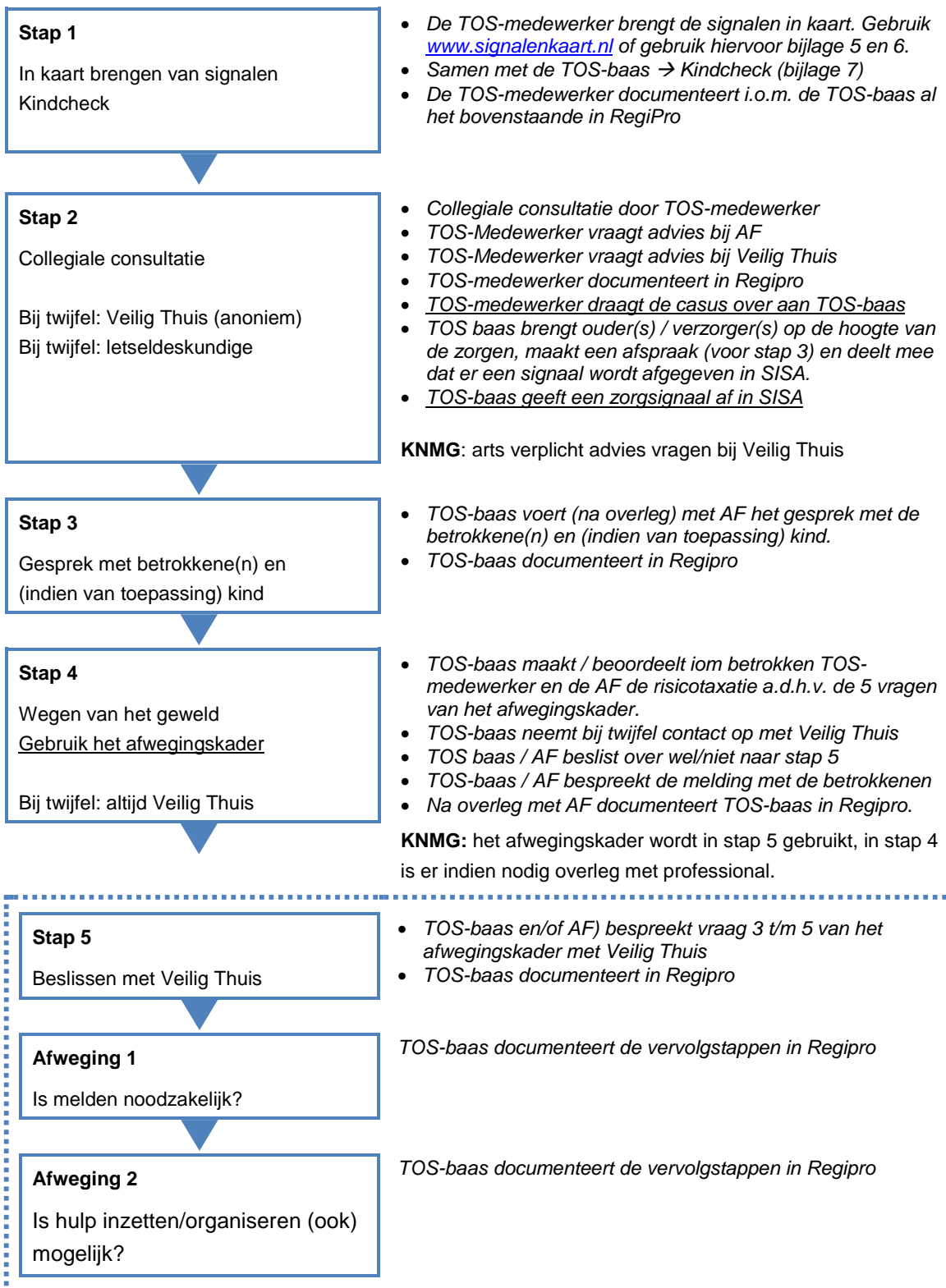
	<p>1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier (regipro) Ja: Ga verder met afweging 2</p>
Meldnorm 1	<p>2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3 Ja: Melden bij <i>Veilig Thuis</i>. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met <i>Veilig Thuis</i> doorlopen.</p>

Meldnormen 2 en 3	<p>3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Ga verder met afweging 4</p> <p>4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p> <p>5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>
--------------------------	--

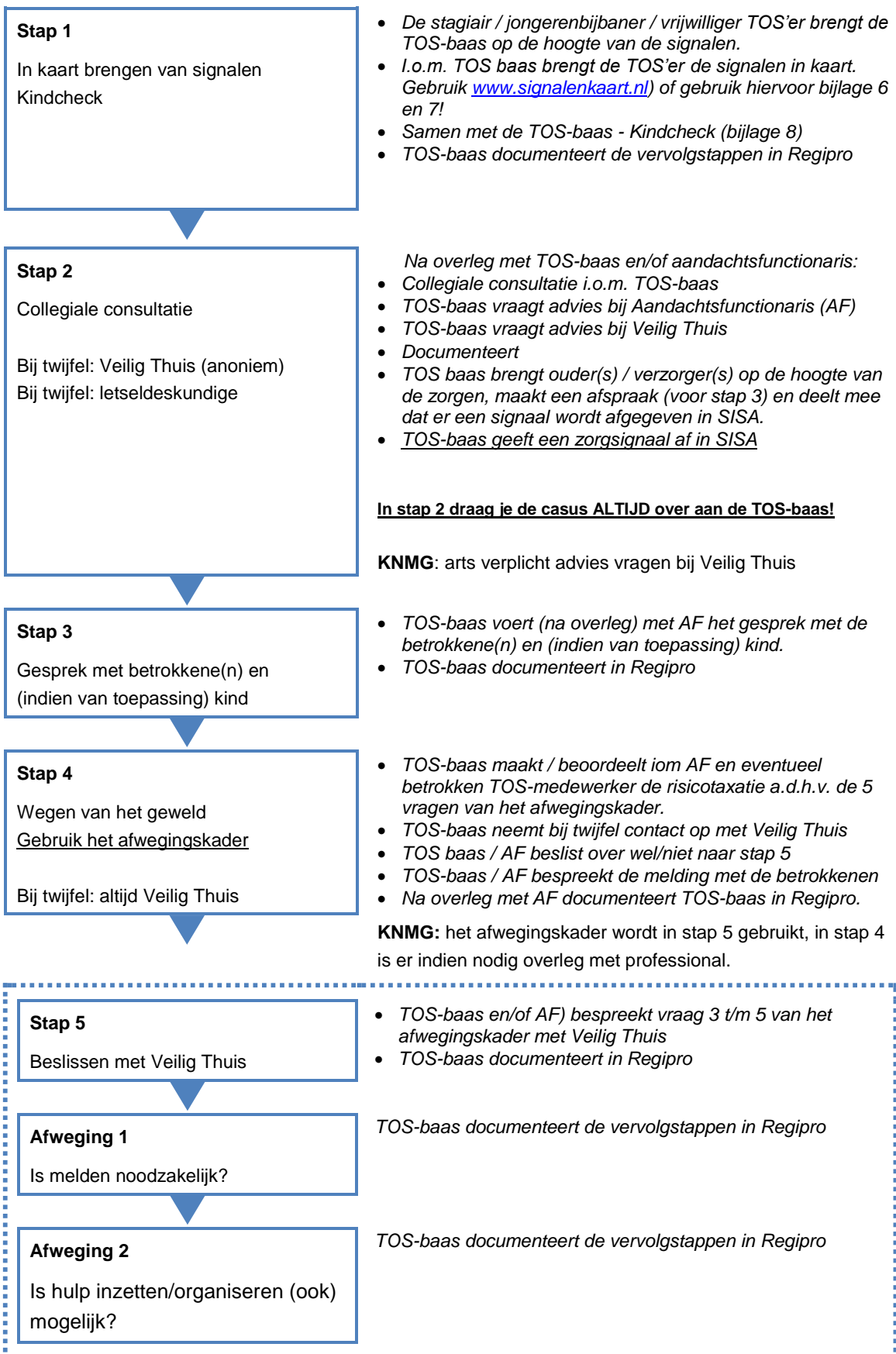
In **bijlage 3** is een voorbeeld afwegingskader te vinden.

2.1 Stappenplan TOS medewerker / beroepskracht

2.2 Stappenplan stagiair / jongerenbijbaner / vrijwilliger

2.3 Omschrijving van het stappenplan

- Stap 1 In kaart brengen van signalen (Kindcheck)
- Stap 2 Collegiale consultatie
- Stap 3 Gesprek met betrokkene, ouder/verzorger en/of kind
- Stap 4 Risicotaxatie a.d.h.v. het afwegingskader
- Stap 5 Beslissen met Veilig Thuis (vraag 3 t/m 5 van het afwegingskader):
  - Afweging 1. Is melden noodzakelijk? Acuut of structureel
  - Afweging 2. Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

De professional onderhoudt contact en documentatie met en t.a.v. de ouder/verzorger en/of kind en overige betrokkenen. De aandachtfunctionaris ondersteunt de professional en monitort het contact en de documentatie met en t.a.v. de externe contacten, zoals VT en/of letseldeskundige

Stap 1. In kaart brengen van signalen

(samen met de) professional; Signalen in kaart brengen.

- Gebruik hierbij de website www.signalenkaart.nl en/of bijlage 4/5/6. Beschrijf alleen de feiten!

(samen met de) professional; Kind check (www.kindcheck.nl)

- Check of er (stief- / pleeg) kinderen in het gezin wonen. (zie hoofdstuk 3)

(samen met de) professional; Documenteert

- documenteer stap 1 in Regipro.

Stap 2. Collegiale consultatie

(samen met de) professional; Collegiale consultatie

- in aanwezigheid van / na overleg met de aandachtfunctionaris bespreek je jou signalen.

(samen met de) professional; Bij twijfel wat te doen >Veilig Thuis raadplegen (0800 2000) en/of vraag bij Veilig Thuis naar een letseldeskundige

(samen met de) professional; Registreren in SISA

- niet alleen bij duidelijke signalen, maar ook bij een onderbuikgevoel kan er een signaal afgegeven worden in SISA. Door het afgeven van het signaal kan je inzien of er meerdere professionals op hetzelfde moment betrokken zijn bij het gezin. Op deze manier kunnen professionals met elkaar afstemmen om de best mogelijke begeleiding te bieden.

(samen met de) professional; Documenteert

- documenteer stap 2 in Regipro

*Bij het stappenplan voor de stagiair / bijbaner / vrijwilliger wordt de casus in stap 2 ALTIJD overgedragen aan de TOS-baas van het betreffende gebied! De TOS-baas zal, samen met de aandachtfunctionaris, de stappen van de meldcode verder doorlopen!

Stap 3. Gesprek met betrokkene, ouder / verzorger en/of kind

Professional: Gesprek met cliënt (tenzij er twijfel bestaat over de veiligheid van de betrokkenen)

Is er geen twijfel over de veiligheid, dan moet er een gesprek met cliënt / kind plaats vinden. Bespreek tijdens het gesprek het doel van het gesprek / de signalen (feiten).

Wanneer je denkt de cliënt na het gesprek kwijt te gaan raken, doe je een melding bij Veilig Thuis.

Mocht je voorafgaand aan het gesprek denken de cliënt / het kind kwijt te raken door de signalen te bespreken, kan je de casus overdragen aan de aandachtfunctionaris. Het gesprek móet namelijk wél plaatsvinden.

Bij vragen kan er altijd met Veilig Thuis contact opgenomen worden.

Professional; Documenteert

- documenteer stap 3 in Regipro.

Stap 4. Risicotaxatie a.d.h.v. het afwegingskader / wegen van het geweld

Professional; Wegen van geweld en inschatten van risico's, aard en ernst van het geweld.

- Gebruik hierbij het afwegingskader

(samen met de) professional; Bij twijfel wat te doen >Veilig Thuis raadplegen (0800 2000) en/of vraag bij Veilig Thuis naar een letseldeskundige

Professional / aandachtsfunctionaris; Beslissing wel/niet melden.

Professional; Gesprek met betrokkenen

Professional; Documenteer stap 4 in regipro

Stap 5. Beslissen met VT (vraag 3 t/m 5 van het afwegingskader)

De professional / aandachtsfunctionaris doorloopt samen met de medewerker van VT de laatste 3 vragen van het afwegingskader.

De beslissing kan worden:

Afweging 1. Is melden noodzakelijk? (Acuut of structureel)

Afweging 2. Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

Professional documenteert in Regipro

3. Wettelijke verplichtingen

Hoe gaat de organisatie om met vertrouwelijke informatie

Iedere medewerker van TOS is tot geheimhouding verplicht. Dit geldt ook voor derden die door TOS zijn ingehuurd of anderszins zijn aangesteld om werkzaamheden te verrichten.

TOS verstrekt persoonsgegevens niet aan derden, tenzij dat noodzakelijk is in het kader van de uitvoering van de overeenkomst, indien dit wettelijk verplicht is of wanneer de klant TOS hiervoor toestemming heeft gegeven.

Voor jongeren onder 12 jaar vragen wij toestemming aan de ouder(s)/verzorger(s). Voor jongeren tussen 12 en 16 jaar vragen we aan de jongere en diens ouder(s)/verzorger(s) toestemming.

Let op: ouder(s)/verzorger(s) moeten wel voogd zijn van de jongere.

TOS kan ook verplicht persoonsgegevens verstrekken op basis van wet- en regelgeving, op basis van een uitspraak van een bevoegde rechter, of bij fraude of misbruik. Als dat het geval is verleend TOS haar medewerking.

Hoe wordt er binnen de meldcode gedocumenteerd?

De documentatie van de casussen vindt plaats in Regipro. Elke stap van de meldcode moet hier gedocumenteerd worden.

Instructie gebruik Kindcheck

De kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren.

Heb je twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloop je de stappen van de meldcode. Je legt eerst vast door welke signalen bij de ouder je twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volg je de verdere stappen van de meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

- De kindcheck vindt plaats in stap 1 van de meldcode.
- De kindcheck geldt voor alle professionals die onder de Wet verplichte meldcode vallen.
- De kindcheck is gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun kinderen en daarom ook niet beschikken over kind signalen.
- De kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen.
- De kindcheck geldt als een professional meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.
- NB; Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de kindcheck;
- De kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

(Betekenisvolle) participatie kind

Om het belang van het kind daadwerkelijk de eerste overweging te laten zijn, is participatie van kinderen erg belangrijk. De onderstaande actiepunten worden gehanteerd om participatie van kinderen structureel in de Meldcode KM en HG te waarborgen. Per kind word gekeken naar de mogelijkheden van (betekenisvolle) participatie. Kinderen hebben daarin een keuze: zij mógen hun mening geven, het is geen verplichting.

Kernelementen van betekenisvolle participatie van kinderen bij (vermoedens) van kindermishandeling (Uit: "Handreiking, Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, Augeo Versterkt en Ministerie van VWS mei 2018).

1. Kinderen (proces) informatie geven: wie is wat waarom en wanneer aan het doen.
Procesinformatie houdt in dat kinderen gedurende het traject uitleg krijgen over wie wat met welke redenen en op welk moment aan het doen is of gaat doen. Wie: de professional (in overleg met AF).

2. Kinderen informeren over hun recht veilig op te groeien.

Als kinderen horen dat zij recht hebben op te groeien zonder geweld kan dat kinderen helpen mishandeling, verwaarlozing of het misbruik thuis in het juiste perspectief te plaatsen en hen te “onschuldigen”. Vertel het kind over het kinderrechtenverdrag en de rechten die het kind heeft.
<https://www.unicef.nl/over-unicef/kinderrechten>

3. Kinderen informeren over hun recht hun mening te geven.

Professionals spannen zich in kinderen de mogelijkheid te geven hun stem te laten horen en kinderen kunnen daarvan afzien. Dit kan gedurende het hele traject. (artikel 12/13)

4. De visie van kinderen horen en meewegen.

Om te kunnen handelen in het belang van kinderen is het belangrijk te kennen en te horen hoe ze de situatie beleven. Hiervoor is het belangrijk dat de professionals de kinderen vragen naar hun mening.

5. Vragen en luisteren naar mening van kinderen.

Kinderen zijn de experts van hun eigen leven. In het handelen bij zorgen over kinderen is het daarom van belang dat professionals weten hoe de kinderen zelf tegen hun situatie aankijken. En vragen wat zij nodig hebben om de situatie te veranderen. Naast de oplossingen van kinderen, hebben ook professionals oplossingen om de veiligheid te herstellen.

“The right of children to have their best interests be a primary consideration in all matters involving or affecting them must be respected, especially when they are victims of violence, as well as in all measures of prevention”. (VN-Kinderrechtencomité)

6. Reactie op een onthulling (disclosure) van een kind.

Van een onthulling (disclosure) is sprake als een kind uit zichzelf vertelt over onveiligheid thuis.

- Neem direct contact op met Veilig Thuis om gezamenlijk vervolgstappen te bepalen.
- Wees hierin ook eerlijk en helder naar het kind toe. Als niks wordt verteld aan het kind, kan het heel erg schrikken van alles wat er opeens in werking wordt gezet.

7. Kinderen helpen herstellen. Herstel betekent in dit verband: herstel van basis veiligheid, herstel van hechting, herstel van emotionele schade, vertrouwensschade, ontwikkelingsschade en opgelopen achterstanden. Hiervoor is specifieke hulpverlening nodig waarbij TOS begeleidt naar de juiste hulpverlener.

8. Bijlage 8: kwalitatieve gesprekstips voor een gesprek met kinderen (pagina 30)

Deskundigheid eerge relateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eerge relateerd geweld. Zo dient je in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat bij deze vorm van geweld specifieke expertise vereist is. Bel bij een situatie van eerge relateerd geweld Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties.

Neem hiervoor in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eerge relateerd geweld bij de politie, of bel naar Veilig Thuis.

Bij (ernstig) huiselijk geweld: bel altijd Veilig Thuis 0800-2000 en vraag naar een STP-deskundige om samen te bepalen wat de volgende stap is.

STP: Schadelijk Traditionele Praktijken

Meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met de doelgroep is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

Verwijsindex risicjongeren

De organisatie moet zijn medewerkers op de hoogte stellen van de meldingsprocedure voor de Verwijsindex risicjongeren. Dit geldt alleen voor organisaties die bevoegd zijn een melding te doen in dit systeem.

→ Thuis Op Straat is bevoegd om in SISA te melden.

4. Aandachtsfunctionaris per gebied en belangrijke telefoonnummers

Binnen elk gebied waarin TOS actief is, zijn aandachtsfunctionarissen aangewezen. Binnen TOS of bij de desbetreffende hoofdaannemer in het gebied. Zij zijn getraind en aanspreekbaar voor alle medewerkers binnen het desbetreffende gebied. Alle aandachtfunctionarissen (hoofdaannemer/onderaannemers) vormen gezamenlijk een team. Zij zijn verantwoordelijk voor een goede signalering en begeleiding bij voorkomende situaties van huiselijk geweld.

Indirecte aandachtsfunctionaris (TOS-breed)

Peter Steenbergen peter.steenbergen@thuisopstraat.nl tel. 06 53 71 43 53
 Patricia van Veen patricia.vanveen@thuisopstraat.nl tel. 06 30 12 70 24

Een indirecte aandachtsfunctionaris houdt zich bezig met beleid en implementatie van de meldcode.

Directe aandachtsfunctionaris per gebied

Heb je een casus m.b.t. huiselijk geweld / kindermishandeling? Ga direct in gesprek met de desbetreffende TOS-baas uit jou gebied (stap 1.) Bij stap 2 neem je contact op met de aandachtsfunctionaris binnen jou gebied. De directe aandachtsfunctionaris houdt zich bezig met de uitvoering van de stappen van de meldcode en ondersteuning van collega's hierbij.

Aandachtsfunctionaris per gebied:

Charlois	Milou Hoefsloot Anouk van Roon Anjana Koendan	milou.hoefsloot@thuisopstraat.nl avroon@dock.nl akoendanpandaij@dock.nl	06 20 81 13 29 06 81 15 15 60 06 11 31 30 32
Delfshaven	Bilal Zoulali	b.zoulali@thuisopstraat.nl	06 41 24 44 59
HIS	Patricia van Veen Marije Fortuijn Daphne Bes	patricia.vanveen@thuisopstraat.nl mfortuijn@dock.nl dbes@dock.nl	06 30 12 70 24 06 38 82 70 98 06 38 82 46 75
Centrum	Atila Nazligul	atilla.nazligul@thuisopstraat.nl	06 81 87 09 96
Kra-Cro	Diana Alexopoulos Mohammed El Hazzati	Alexopoulos@dock.nl melhazzati@dock.nl	06 81 17 39 51 06 48 98 33 02
Noord	Darya de Klepper Rony Haque Sandra Huisman	darya.deklepper@thuisopstraat.nl rhaque@dock.nl shuisman@solnetwerk.nl	06 20 19 49 43 06 28 90 38 18 06 28 83 59 93

Bovenstaande tabel wordt zsm aangevuld met gegevens van de aandachtsfunctionarissen vanuit WMO Radar en SOL.

Veilig thuis Rotterdam Rijnmond

Telefoon 0800 - 2000

Het bezoekadres is:

Paul Krugerstraat 181

3072 GJ Rotterdam (Maashaven) Bel 0800-2000 (gratis, 24/7 bereikbaar) of mail naar info@veiligthuisrr.nl

Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond

Telefoon 010 233 00 00

Heeft u direct hulp nodig? Dan zijn we 24 uur per dag bereikbaar via ons crisisinterventieteam. Voor overige vragen zijn wij bereikbaar van maandag t/m vrijdag van 8:30 tot 17:00

Raad voor de Kinderbescherming Rotterdam
Telefoon 010 - 443 11 00
Adres Postadres

Bezoekadres Raad voor de Kinderbescherming Rotterdam
Lijnbaan 109 Postbus 4015
3012 EN Rotterdam 5604 EA Eindhoven
E-mailadres: ao.west@rvdk.minvenj.nl

Landelijk telefoonnummer Politie
Telefoon 0900 8844

Stichting Arosa

Biedt opvang en begeleiding aan vrouwen, mannen en kinderen in Rotterdam Rijnmond die hulp nodig hebben bij problemen rond huiselijk geweld. De organisatie biedt opvang bij geweld, stalking of bedreiging vanwege seksuele geaardheid, eengerelateerd geweld, uitbuiting of mensenhandel. Maar ook ambulante zorg. Het belangrijkste doel is het vergroten van de weerbaarheid en het terugkrijgen van zelfregie.

010-476 90 44 voor opvang, informatie en advies.
www.arosa-zhz.nl

Voor wie niet direct aan opvang denkt maar wel vragen heeft over mishandeling, advies wil of gewoon een (anoniem) luisterend oor zoekt: 010 – 443 84 44

→ **SPOED bel 112**

5. Borging

Op de volgende manieren wil TOS de wet meldcode in de organisatie gaan borgen:

- Er is structurele aandacht voor de wet meldcode door:
  - Gebruik van protocol HG en KM binnen alle TOS-praktijken in Rotterdam.
  - Gebruik van de toolkit voor de implementatie van de meldcode;³
  - Standaard punt op de agenda van zowel teams als het management (Tafel van 12).
  - De kwaliteitsgroep meldcode en huiselijk geweld (de aangewezen aandachtfunctionarissen) komt minimaal 2x per jaar bij elkaar, onderwerp: casuïstiek; (via hoofdaannemer)
  - Twee keer per jaar in de teams casusbespreking;
  - Een keer per jaar in het management team casusbespreking;
  - Stagiairs / vrijwilligers twee keer per jaar signaleringstraining met betrekking tot “het niet plus gevoel”.
- Evaluatie vindt plaats in de kwaliteitsgroep meldcode en huiselijk geweld.
- Deskundigheidsbevordering wordt geborgd door:
  - Plaatsen in het inwerkprogramma nieuwe medewerkers TOS;
  - Intervisie in de teams;
  - Aandachtfunctionaris inventariseert bij collega’s op welke punten verdieping nodig is en brengt dit in, in de ‘tafel van 12’.
- Ontwikkelingen binnen de wet meldcode worden besproken bij de ‘tafel van 12’
- De ‘tafel van 12’ neemt de wet meldcode op in het opleidingsplan.
- Bij de informele netwerken geven de aandachtsfunctionarissen indien gevraagd training meldcode (bijvoorbeeld speeltuinen en sportverenigingen).

---

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/01/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Bijlagen

Bijlage 1. Definitie Huiselijk Geweld

Huiselijk geweld is geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Dat kunnen zijn: partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden.

Relatie tussen pleger en slachtoffer

De term 'huiselijk geweld' verwijst naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Er is meestal sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is afhankelijk van de dader. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld.

Vormen huiselijk geweld

Vormen van huiselijk geweld zijn:

- kindermishandeling;
- ouderenmishandeling;
- eegerelateerd geweld zoals eerwraak, vrouwelijke genitale verminking ('vrouwenbesnijdenis') of huwelijksdwang;
- oudermishandeling;
- partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen, ook psychische mishandeling en stalking.

Slachtoffers van huiselijk geweld

Vrouwen vormen de grootste groep slachtoffers. Maar ook mannen, kinderen en ouderen zijn slachtoffer van huiselijk geweld. Huiselijk geweld komt binnen alle lagen en groeperingen van de bevolking voor.

Er kan sprake zijn van opzettelijke mishandeling, maar dit is niet altijd het geval. Soms kunnen mensen de zorg voor hun naasten of cliënten niet meer aan. In zo'n situatie kan hun gedrag ontsporen met mishandeling tot gevolg.

Bron: www.rijksoverheid.nl

Bijlage 2. Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure.

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn algemeen en gericht op bijvoorbeeld: maatschappelijk werk, wijkteam, jeugdzorg, instelling.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Vermoeden op (ernstig) toegebracht letsel bij personen vanaf -9 maanden of een poging daartoe dat als teken van onveiligheid wordt ingeschat. Daaronder vallen tenminste alle letsels die medische behandeling behoeven. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie door iemand uit de huiselijke kring of door iemand tot wie het slachtoffer in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, en een reële kans op herhaling of onvoldoende zicht daarop. • Acute bedreiging door een ouder/verzorger om een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (opsluiting, familiedrama, eer- wraak, vrouwelijke genitale verminking (VGV)). • Onthouden van direct noodzakelijke zorg, voedsel, medicatie, huisvesting en hulpmiddelen waardoor de gezondheid acuut wordt bedreigd (-9 maanden tot 110 jaar). • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een minderjarige, (zorg)afhankelijke volwassene of oudere verzint, (medische) onderzoeksgegevens of bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek bewust selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen die acuut de gezondheid bedreigen, daadwerkelijk veroorzaakt.

- Door het slachtoffer of ouder/pleger zelf onthullen van - en/of hulp vragen voor - een situatie van actuele kindermishandeling en of huiselijk geweld waar hulp onvoldoende oplossing voor biedt.
- Een acuut onveilige situatie ontstaat of zorg dreigt weg te vallen voor een minderjarige of (zorg)afhankelijke volwassene of oudere vanwege een (dreigende) suicide, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol en/of drugs door ouder/verzorger.
- Gebruik van alcohol/drugs door zwangere of huiselijk (fysiek) geweld richting zwangere dat acuut de gezondheid van de zwangere en/of de ongeborene bedreigt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Blootstellen van een kind aan oorlogsgeweld door te gaan wonen in een oorlogsgebied en/of zich aan te sluiten bij een groepering die aan strijd in oorlogsgebied deelneemt.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.

- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.
- Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-) partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Client geeft aan structureel door partner te worden mishandeld

Bijlage 3. Voorbeeld afwegingskader

Voorbeeld afwegingskader: 5 afwegingen in stap 5

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier
Ja: Ga verder met afweging 2.

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
Nee: Ga verder met afweging 3
Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Ga verder met afweging 4.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

- Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?
Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.
Ja: hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Het melden van mogelijke kindermishandeling en/of huiselijk geweld is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

1. In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
2. In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Bijlage 4. Verhelderingvragen bij zorg

Beschrijf één signaal zo concreet mogelijk in één of een paar kortere zinnen.
Beschrijf alleen de **feiten**.

1. *Sinds wanneer doet zich dit voor? (Weken, maanden)*
2. *Hoe vaak doet het zich voor? (Per week, dag, maand)*
3. *Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal? (Hoe is dit te zien, waaraan, wie?)*
4. *In welke situatie(s), op welke momenten? (Met wie, wat en hoe)*
5. *Is er een aanleiding voor dit gedrag (situatie) aan te wijzen?*
6. *Wat is het gevolg van het gedrag (situatie) voor het kind, de ouder(e), betrokkenen, omgeving?*
7. *Wordt de zorg door betrokkenen gedeeld (Welke zorg, door wie)*
8. *Door wie wordt wat aangegeven? (Bijv. moeder geeft bij de leerkracht aan dat:.....)*
9. *Welke acties zijn al ondernomen. (Door wie, wat en hoe en resultaat)*

Bijlage 5. Signalenlijst kindermishandeling

Herken je 1 of meer signalen? Dat betekent niet direct dat er sprake is van kindermishandeling. Om een beter overzicht te krijgen van de situatie, helpt het de signalen in je mobiel of agenda op een rijtje te zetten.

Hoe ziet het kind eruit?

“Het meisje werd slecht verzorgd. Als ze bij ons bleef slapen, zag onze deken zwart van de viezigheid.” - Talitha

- Heeft vaak buikpijn, hoofdpijn of valt flauw.
- Komt aan in gewicht of valt juist af.
- Ziet er moe uit.
- Is vaak of lang ziek.
- Heeft vieze haren of een slecht verzorgd gebit.
- Heeft blauwe plekken, wonden of littekens.
- Draagt vieze of kapotte kleding en schoenen.

Hoe gaat het kind om met anderen?

“Ze wil altijd bij iemand op schoot. Ik zie haar zelfs op schoot kruipen bij mensen die ze niet kent.” - Emma

- Leeft in ‘een eigen wereldje’.
- Wil veel aandacht of is bang om alleen te zijn.
- Neemt geen vriendjes mee naar huis.
- Is bang voor bepaalde plekken of mensen.
- Wil niet aangeraakt worden.
- Kijkt weg bij oogcontact.

In welke situaties komt het kind terecht?

“Ze at eigenlijk altijd mee. Ook als onze kinderen bij opa en oma gingen eten” - Talitha

- Kan (ineens) niet (meer) meekomen met leeftijdsgenoten.
- Is vaak te laat op school of zelfs afwezig.
- Voert taken uit die niet bij de leeftijd passen.
- Is vaak alleen.
- Heeft honger, ontbijt niet of neemt geen lunch mee.

Hoe gedraagt het kind zich?

“De jongen schreeuwt vaak tegen zijn hond. Laatste schopte hij de hond zelfs.” - Paul

- Is snel afgeleid.
- Is overdreven druk of juist overdreven rustig.
- Gaat vaak tegen de regels of volwassenen in.
- Is vaak overdreven vroeg of blijft lang rondhangen op school.
- Zegt negatieve dingen over zichzelf, anderen of de wereld.
- Speelt gewelddadige of seksuele situaties na.
- Wordt snel boos en gaat dan slaan, schoppen of bijten.
- Steelt of maakt spullen stuk.
- Gebruikt alcohol of drugs.

Bijlage 6. Signalenlijst KM - volwassene

Herken je 1 of meer signalen? Dat betekent niet direct dat er sprake is van kindermishandeling. Om een beter overzicht te krijgen van de situatie, helpt het de signalen in je mobiel of agenda op een rijtje te zetten.

Hoe gaat de volwassene met het kind om?

“De vader verscheurde de tekening voor zijn dochters' ogen en zei 'Ik hoef jouw tekening niet.'” - Evi

- Klaagt over het kind.
- Troost het kind niet.
- Houdt het kind vaak thuis.
- Geeft het kind zoveel regels dat het weinig mag.
- Geeft het kind taken die niet bij de leeftijd passen.
- Schreeuwt tegen het kind.
- Scheldt het kind uit.
- Raakt het kind op een harde manier aan.
- Slaat, schopt of duwt het kind wanneer er iets aan de hand is.

Hoe zit de volwassene in z'n vel?

“Toen ze bij ons op visite was, trilden haar handen en ging ze even weg. Toen ze terug kwam had ze geen trillende handen meer en rook ze naar drank.” - Josette

- Zegt dat hij of zij het kind niet aankan.
- Doet alsof het hem of haar niet uitmaakt hoe het met het kind gaat.
- Zegt negatieve dingen over zichzelf, anderen of de wereld.
- Heeft verantwoordelijkheid voor het kind én gebruikt drank en drugs.

Hoe gaat het in het gezin?

“Hun kind gaat al weken niet naar school en het is elke dag één en al schreeuwen.” - Manon

- Heeft weinig contact met anderen of andere gezinnen.
- Er is vaak ruzie thuis.
- Gezinsleden worden vaak ziekgemeld of zijn ziek.
- Is vaak verhuisd of verhuist vaak met het gezin.

Hoe gaat de volwassene met anderen om?

“De moeder weigerde speciaal onderwijs voor haar dochter en hield het kind een tijd thuis” - Evi

- Komt afspraken niet na.
- Praat liever niet met leraren of begeleiders.
- Gaat tegen adviezen van school of andere organisaties in.
- Heeft vaak contact met hulporganisaties.
- Gaat steeds naar andere dokters en ziekenhuizen.
- Zegt nee tegen medische of geestelijke hulp voor het kind.

Bijlage 7. Kindcheck

Wat is de kindcheck:

De Meldcode bevat een zogeheten Kindcheck. Deze Kindcheck richt zich op professionals met volwassen cliënten. De Kindcheck wil zeggen dat de professional in bepaalde gevallen verplicht is om te onderzoeken of zijn volwassen cliënt minderjarige kinderen thuis heeft waar hij voor zorgt.

De Kindcheck is aan de orde in alle gevallen waarin de professional meent dat door de medische situatie of door andere omstandigheden waarin zijn volwassen cliënt verkeert, een risico bestaat op ernstige schade voor kinderen waar hij zorg voor draagt. Meent de professional dat dit risico aanwezig is, dan onderzoekt hij in een gesprek met de cliënt of er kinderen bij de cliënt wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie beslist hij of hij verder actie moet ondernemen door de stappen van de Meldcode te zetten.

De Kindcheck vraagt van professionals om in contacten met volwassen cliënten ook te denken aan mogelijke ernstige schade die bij kinderen kan ontstaan door de situatie waarin de ouder of opvoeder zich bevindt. Anders gezegd: ook oudersignalen kunnen aanleiding zijn om in actie te komen voor de kinderen

Wat houdt de kindcheck in:

Wanneer de professional vermoedt dat de situatie van zijn cliënt mogelijk risico's oplevert voor kinderen die van hem afhankelijk zijn wordt de Kindcheck uitgevoerd. We onderscheiden daarbij de volgende stappen:

1. De professional gaat in gesprek met zijn cliënt:

- *Hij vraagt zijn cliënt of er minderjarige kinderen bij hem in huis wonen en als dit het geval is of, en zo ja, met wie de cliënt de zorg voor deze kinderen deelt. Hij onderzoekt samen met zijn cliënt of het hem, ondanks zijn situatie, lukt om de kinderen voldoende verzorging, zorg en veiligheid te bieden, of hij daar hulp bij heeft en of hij (meer) hulp wenst.*
- *Hij vraagt zijn cliënt of hij een (ex)partner heeft met kinderen waar hij geregeld aanwezig is.*
- *Hij vraagt zijn cliënte of deze mogelijk zwanger is.*

2. Op basis van dit gesprek en op basis van de situatie waarin de cliënt verkeert, stelt de professional vast of zijn zorgen over de mogelijke ernstige schade voor de kinderen zijn weggenomen, of dat zijn zorgen, ook na het gesprek, zijn gebleven.

3. Blijven er zorgen na het gesprek met de cliënt, dan zet de professional op basis van de oudersignalen, de stappen van de Meldcode. Deze stappen zijn er op gericht de situatie waarin de kinderen zich feitelijk bevinden nader te (laten) onderzoeken en zo nodig (meer) passende hulp te organiseren voor alle betrokkenen.

Situaties waarin een kindcheck aan de orde kan zijn:

Hieronder volgt een aantal voorbeelden waarin een Kindcheck, dit wil zeggen onderzoeken of er kinderen zijn die van de volwassen cliënt afhankelijk zijn, of als cliënt zwanger is, aan de orde kan zijn:

- ernstige chronische of acute psychiatrische stoornis;
- ernstige of acute suïcidale gedachten of gedrag;
- ernstig agressief gedrag;
- ernstige uitingen van middelengebruik (alcohol, drugs of medicijnen);
- vermoedens van huiselijk geweld tussen huisgenoten van de minderjarige kinderen;
- (dreigende) huisuitzetting, afsluiting van gas, water en licht;
- ernstige chronische lichamelijke problematiek of andere problematiek waarbij er sprake is van overbelaste volwassenen waardoor het risico ontstaat op overbelasting van de kinderen;
- extreem slechte hygiëne in huis, of onveilige of zeer slechte huisvesting;
- verstandelijke beperking op gebied van sociale interactie, waarbij vermoed wordt dat

opvoeden een probleem is en er schade dreigt voor mogelijke kinderen;

- gewelddadig gedrag, wapenbezit;
- extreme angst voor familieleden in verband met eerschendingen;
- aanwijzingen van huwelijksdwang;
- echtscheiding waardoor de verblijfsstatus dreigt te worden ingetrokken;
- aanwijzingen dat cliënt vrouwelijke genitale verminking voor zichzelf of voor de vrouwelijke partner en mogelijke dochters vanzelfsprekend vindt.

Meer informatie over de kindcheck:

- Veilig Thuis: <http://www.vooreenveiligthuis.nl/>
- Meldcode stappenplan: www.meldcode.nl
- Beoordeling veiligheid: LIRIK: [http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-RisicotaxatieKindveiligheid-\(LIRIK\)](http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-RisicotaxatieKindveiligheid-(LIRIK))
- Website Kindcheck: www.kindcheck.nl

Bijlage 8. Algemene gesprekstips voor een gesprek met een kind

Beroepshouding

Professionals die werken met kinderen betrekken kinderen vanuit de grondhouding dat zij van kinderen willen weten hoe het met hen gaat. Hun houding is oprecht en geïnteresseerd: zij luisteren naar het kind en nemen het kind serieus. De elementen die kinderen aangeven belangrijk te vinden in de communicatie met professionals zijn dat zij oprechte interesse in hen tonen, dat professionals naar hen luisteren en dat zij hun mening in elk geval in overweging nemen.

Volgens kinderen dragen de volgende aspecten bij aan het gevoel serieus genomen te worden:

1. echte interesse van de professional;
2. geloofd worden door de professional;
3. uitleg waarom het proces niet volgens de wensen van het kind gaat;
4. in contact blijven ook wanneer er geen probleem is;
5. geconsulteerd worden voordat er beslissingen genomen worden en er onderhandeld wordt wat deze beslissingen moeten zijn.

Aanvullend:

- kinderen scannen je in een paar tellen. En een eerste indruk kan maar 1 keer gemaakt worden. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat dan open en eerlijk. Het kind kan dat dan scheiden van de “scan” die hij/zij gemaakt heeft.
- Het is belangrijk voor het kind het gevoel te krijgen dat JIJ (het kind) de krent in de pap bent. Het kind voelt zich speciaal en het helpt om het vertrouwen van een kind te winnen.
- Zeg bijvoorbeeld: “wauw, ik ben onder de indruk van hoe jij jouw verhaal vertelt/probeert te vertellen. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen!”.

Mishandelde kinderen geven aan dat een uitnodigende en aandachtige houding cruciaal is: kinderen praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt.

Oprechte interesse blijkt bijvoorbeeld ook wanneer professionals later nog eens vragen hoe het met het kind gaat, ook wanneer het kind is doorverwezen.

- ‘Als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestrest?’
- ‘Hoe was je dag vandaag?’
- ‘Je vertelde dat het beter gaat thuis/je je beter voelt. Ik ben blij voor je!’
- ‘Ik weet/zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je’
- Compliment geven over een tekening/een nieuwe broek/een talent/iets anders

Overigens vinden kinderen een ‘formeel gesprek’ niet altijd prettig. Vaak is het fijner om meer informeel te praten, bijvoorbeeld tijdens een wandeling of een autorit, of drukken kinderen zich

makkelijker uit door te tekenen of met behulp van spel37. Dat geldt zeker voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet goed spreken of kinderen met beperkingen. Vanzelfsprekend hangt de vorm ook af van de mogelijkheden die professionals hebben om omstandigheden te creëren. Als professional is het in ieder geval belangrijk open te staan voor de wensen van het kind hierin en hierin flexibel te zijn om zo aan te kunnen sluiten bij de wensen en mogelijkheden van het kind.

Algemene tips voor een gesprek met kinderen

- Ga apart met het kind in gesprek. Je kunt al vanaf heel jonge leeftijd met een mishandeld of verwaarloosd kind over zijn of haar problemen praten.
- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder het kind te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét het kind, informeer het kind, betrek het kind.
- Praat met een kind in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken. Probeer schuin naast het kind te zitten, zodat het kind je niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken.
- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend.
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
- Vind het gesprek met dit kind de moeite waard!
- Geef het kind een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. Het kind mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef het kind de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
- Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan". Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als het kind iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je wilt ook dat het kind je verbeterd als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.

Bijlage 9. Belangrijke bronnen

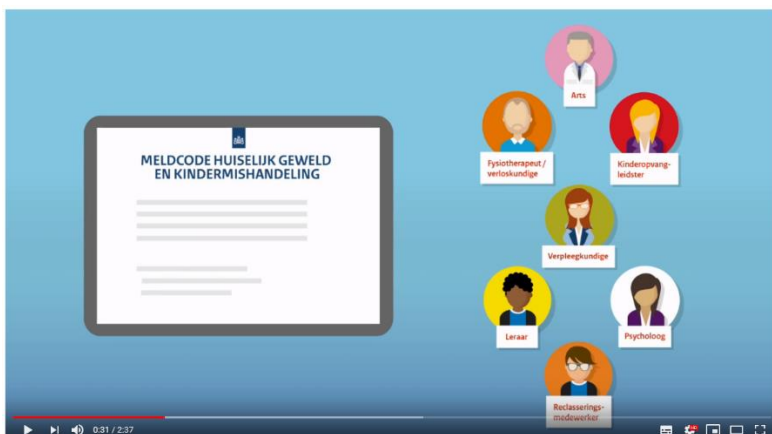
- Toolkit HG/KM <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/01/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>
- Veilig Thuis: <http://www.vooreenveiligthuis.nl/>
- Signalenkaart: www.signalenkaart.nl
- Meldcode stappenplan: www.meldcode.nl
- Beoordeling veiligheid: LIRIK: [http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-RisicotaxatieKindveiligheid-\(LIRIK\)](http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-RisicotaxatieKindveiligheid-(LIRIK))
- Website Kindcheck: www.kindcheck.nl

<https://www.youtube.com/watch?v=WUEOUICEgTo>

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

<https://www.youtube.com/watch?v=KFzn18HcZ4A>

Verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling